
การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเครือข่ายศูนย์
พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาศัยภูมิ เขต 1

Participation in Academic Management of Schools in the
Nakorn Kha Long 3 Education Quality Development Network under
Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 1

ชญาณันท์ แวงชัยภูมิ¹, ดร.บุญจักรวาล รอดบำเรอ²

Chayanun Waengchaiphumi¹, Dr. Boonchakrawan Rodbamroe²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

Abstract

The purposes of this study were: (1) to investigate the level of participation in academic administration of schools in the Nakhon Kalong 3 Educational Quality Development Center Network under the Chaiyaphum Primary Educational Service Area Office 1; (2) to examine the problems related to participation in academic administration of schools in the same network; and (3) to explore recommendations for enhancing participation in academic administration of these schools. The sample consisted of 118 teachers. The research instruments were a set of questionnaires including a five-point rating scale and open-ended questions. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research result were as follows 1. The overall level of teacher participation in academic administration was a high. 2. Problems in participation included a lack of opportunities for teachers to express their opinions in areas such as curriculum development, teaching and learning management, assessment and evaluation, media and technology development and usage, and educational supervision. 3. Suggestions for improving participation included that school administrators should provide opportunities for teachers to freely express their opinions and engage in curriculum development, teaching and learning management, assessment and evaluation, media and technology development and usage, educational supervision, as well as monitoring and evaluation in all aspects

Keywords: Participation in academic administration, Problems with participation in academic administration.

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา นครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา นครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา นครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ใช้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า ครูไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาและการใช้สื่อและเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษา 3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีดังนี้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การพัฒนาและการใช้สื่อและเทคโนโลยี และการนิเทศการศึกษารวมทั้งการติดตามประเมินผลทุกด้าน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ, ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

บทนำ

การจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความเจริญงอกงาม ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีคุณภาพ และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดระบบโครงสร้างโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ และหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและบริหารสถานศึกษา จัดระบบโครงสร้างการบริหารจัดการ คือ 1) การบริหารวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การวัดผลและประเมินผลการเรียน ฯลฯ 2) การบริหารงบประมาณ มีการจัดหาและเสนองบประมาณในการจัดสรรงบประมาณ ฯลฯ 3) การบริหารงานบุคคล มีการวางแผนด้านอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ฯลฯ 4) การบริหารงานทั่วไป การดำเนินงานธุรการ งานสารบรรณ งานพัฒนาระบบงานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษา ฯลฯ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 3)

National Educational Test) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ และนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา จึงมอบอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จัดตั้งศูนย์หรือเครือข่ายการศึกษา โดยการรวมกลุ่มโรงเรียนเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมมือกันบริหารวิชาการ สามารถใช้ทรัพยากรทางศึกษาร่วมกัน และให้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์เครือข่าย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความสามารถในการสอนและการพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล เพื่อให้โรงเรียนรวมกลุ่มเป็นศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ซึ่ง ก็คือ การมุ่งเน้นการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาและการใช้สื่อและเทคโนโลยี และ 5) การนิเทศการศึกษา

จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 พบว่า ผลการประเมินผลการศึกษาทาง การศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน หรือ O-NET (Ordinary National Educational Test) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวม มีค่าเฉลี่ยลดลงจากเดิมทุกวิชา เช่น วิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 42.75 คะแนนลดลงจากปีการศึกษาที่แล้ว 4.5 คะแนน จึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาและ การบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจ ร่วมคิด ทั้งนี้ มีงานวิจัยที่พบว่า การยึดหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ตั้งแต่ร่วมวางแผนกลยุทธ์ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีการทำงาน ควบคุมงานกันเอง เป็นการแบ่งเบาภาระของฝ่ายบริหารให้ลดลง ทำให้ฝ่ายทุกฝ่ายได้ทำงานอย่างเต็มที่ ทำให้ผลงานดีขึ้น มีคุณภาพสูงขึ้น ส่งผลต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของร่วมกัน (ยุทธศิลป์ พานนท์. 2566: 5)

ผู้ศึกษาในฐานะเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อศึกษาว่า มีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารวิชาการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษามาพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร คือ ครูของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 170 คน (15 โรงเรียน)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของโรงเรียนที่อยู่ในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 118 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie; & Morgan. 1970: 110) แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วสุ่มตามจำนวนสัดส่วน โดยสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอเมืองนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 40 โรงเรียน จำนวนประชากรทั้งสิ้น 846 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเกรซีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 43 อ้างอิงจาก Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 264 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียน จำนวน 40 โรงเรียน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

McClelland (1961: 217) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม ผลของการศึกษาสรุปได้ว่า คนเรามีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ 1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for Achievement) เป็นความปรารถนาจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความไม่สำเร็จ 2. ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) เป็นความต้องการการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ต้องการความเป็นมิตรและสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่น 3. ความต้องการมีอำนาจบารมี (Need for Power) ได้แก่ ความต้องการรับผิดชอบบุคคลอื่น ต้องการควบคุมและให้ผู้อื่นให้โทษแก่ผู้อื่นได้

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ฉันทน บุตศิริ (2560: 13) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหาร ที่สำคัญ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารให้เข้ากับผู้ใต้บังคับบัญชาและต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กรไม่ใช่เพียงแค่ล้มฝ่าปัญหาหรือแสดงความหวัง

ปณิตา ชบา (2560: 33) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่าการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC) จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการ ที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การรูปแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561: 5) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) และการจัดการ (Management) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารจัดการอย่างไร จึงจะเกิดประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยงานในด้านการกำหนดรูปแบบ และเทคนิควิธีการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายขององค์การ ซึ่งผู้ที่จะมีบทบาทในการใช้กระบวนการบริหารจัดการภายในหน่วยงานก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครู บุคลากร ตลอดจนเจ้าหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน เพื่อบรรลุสู่ความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกัน เพื่อมุ่งหวังให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ตั้งไว้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ชนิสรา ชูมวงศ์ (2564: 198) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา โดยทำการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดผล และประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จักรพันธ์ แก้วพันธ์ (2566: 25) ได้กำหนดกรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3. ด้านการวัดผล และประเมินผล 4. ด้านการนิเทศการศึกษา และ 5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

สรุป การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา ทำให้การบริหารงานมีความโปร่งใส ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ ครูของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 170 คน (15 โรงเรียน)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของโรงเรียนที่อยู่ในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 118 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ (Krejcie; & Morgan. 1970: 110) แล้วสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วสุ่มตามจำนวนสัดส่วน โดยสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากได้จำนวนตัวอย่าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ใน 5 ด้าน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตร 6 ข้อ 2) การจัดการเรียนการสอน 6 ข้อ 3) การวัดและประเมินผล 5 ข้อ 4) การพัฒนาและการใช้สื่อและ

เทคโนโลยี 4 ข้อ และ 5) การนิเทศการศึกษา 4 ข้อ ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากสถาบันรัชต์ภาคย์เพื่อแจ้งขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามพร้อมกับแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว มีความสมบูรณ์ จำนวน 118 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

2. สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายด้าน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	47	39.83
	หญิง	71	60.17
	รวม	118	100.00
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	33	27.97
	30 - 40 ปี	54	45.76
	มากกว่า 40 ปี	31	26.27
	รวม	118	100.00
ประสบการณ์ในการสอน	น้อยกว่า 5 ปี	31	26.27
	5 - 10 ปี	48	40.68
	มากกว่า 10 ปี	39	30.05
	รวม	118	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.17 เป็นเพศหญิง ส่วนมาก มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี (ร้อยละ 45.76) ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการสอน 5 - 10 ปี (ร้อยละ 40.68)

ตารางที่ 2 สรุปค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารวิชาการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	3.98	0.80	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.21	0.72	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.19	0.69	มาก
4. ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4.11	0.71	มาก
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.81	0.71	ปานกลาง
รวม	4.06	0.73	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.06$, $SD= 0.73$) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, $SD= 0.72$) รองลงมา ได้แก่ ด้านด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.19$, $SD= 0.69$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$, $SD= 0.71$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นงานหลักของการบริหารวิชาการจึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรสนับสนุนให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมทั้งการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของเหมภัส เหลลาแหลม (2565: 44) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่าสภาพปัจจุบันครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก และครูมีความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการด้านการศึกษา การวัดและการประเมินผล และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยน ผลงานวิจัยทางการศึกษากับสถานศึกษาอื่น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องและครอบคลุม มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา โดยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของ

สถานศึกษาต่อไป เพราะการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ แก้วพันธ์ (2566: 19 – 20) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ก็คือ การมีส่วนร่วมของครู ดังเช่น งานวิจัยของวีรวิชัย อารสิ่วสดี (2566: 145) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานส่งเสริมการบริหารวิชาการ งานพัฒนาแหล่ง เรียนรู้และสื่อการศึกษา งานบริการวิชาการแก่ชุมชน เช่นเดียวกับอำนาจ วัฒนดิลภทวิทย์ (2566: 59 – 60) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบัวลาย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบัวลาย 2 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครราชสีมา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. จากปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่พบว่า ปัญหาด้านการพัฒนาและการใช้สื่อและเทคโนโลยี คือ ขาดการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และขาดการมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ นั้น อาจเป็นเพราะครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารควรจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนสิรา ชุมวงศ์ (2564: 198–199) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารควรมีนโยบายส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจัง เช่น ให้ครูเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ปรับปรุงพัฒนาบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม จัดให้มีเทคโนโลยี อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอหลากหลายและทันสมัย ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ มีการกำหนดและวางแผนนโยบายตลอดจน ดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ อย่างชัดเจนและต่อเนื่องและควรมีการประเมินผลการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องและเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสดี ศรีส่วสดี (2565: 587) ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความต้องการของการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชญา ศิริรัตน์ (2563: 22) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริม 1) การจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้และคุณธรรม 2) วางแผนการจัดการ เรียนการสอนที่มีคุณภาพสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้ 3) ให้ความสำคัญแก่การนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ 4) จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ให้เพียงพอ 5) ให้ความสำคัญกับการกำกับ ติดตาม และประเมินผล และอาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ ครูมีความชำนาญในการศึกษาหาความรู้เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สื่อและเทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ เช่นเดียวกับงานวิจัยของอมรรัตน์ ตาตม (2565: 172) ที่ได้ศึกษาการ บริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิ บาท 4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วม ให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือและวิธีการวัดที่ หลากหลาย เอาใจใส่ ในการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์และมีการ นิเทศอย่างต่อเนื่องและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการนิเทศกับเครือข่ายการศึกษาอื่นเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการ เรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปผล

1. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานคร กาทอง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษ นครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
 - 2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขาดการร่วมกันวิเคราะห์นโยบายการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ วิชาการของโรงเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ และครูขาดความรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตร
 - 2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ขาดการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและยกระดับผลทดสอบ O Net และขาดการมีส่วนร่วมในการออกแบบการ เรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 2.3 ด้านการวัดและประเมินผล ขาดการมีส่วนร่วมในการติดตามการวัดและประเมินผล และขาด การมีส่วนร่วมในการออกแบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.4 ด้านการพัฒนาและการใช้สื่อและเทคโนโลยี ขาดการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณในการ พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และขาดการมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
 - 2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา ขาดการร่วมติดตามการประเมินผลการนิเทศการศึกษา และผู้บริหาร ไม่เปิดโอกาสให้ครูที่มีความรู้ความสามารถร่วมเป็นทีมการนิเทศช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

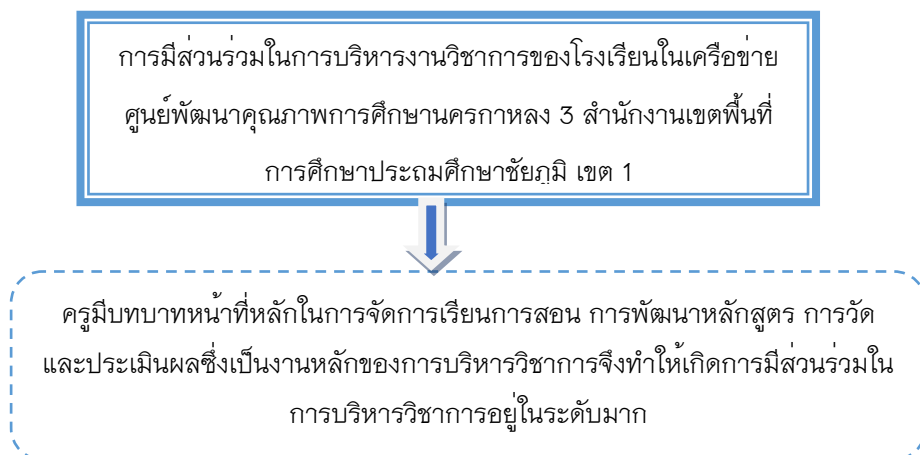
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาแนวทางให้ครูมีส่วนร่วมในด้านการนิเทศการศึกษา ให้ครูแสดงความคิดเห็น และร่วมวางแผนการนิเทศการศึกษา การแก้ปัญหาการนิเทศภายในเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการร่วมติดตามประเมินผลการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและครูได้ทราบถึงปัญหาอย่างแท้จริงและร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยนำผลที่ได้จากการติดตามประเมินผลมาปรับปรุงพัฒนาระบบการนิเทศภายใน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและยกระดับผลการสอบ O Net โดยส่งเสริมให้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อสะท้อนข้อมูลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการบริหารวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนาระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียน การสอนและคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของครูกับประสิทธิผลของการบริหารวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูลไปใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครูให้มากยิ่งขึ้น
3. ควรเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับบริบทการบริหาร ปรับวิธีวิจัยให้ลึกและหลากหลายขึ้น และขยายพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุม อธิบายความสัมพันธ์ได้ชัดเจน และสามารถนำไปใช้พัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในวงกว้าง

องค์ความรู้ใหม่

จากโมเดลดังกล่าว พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษานครกาหลง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศัยภูมิ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากครูมีบทบาทหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผลซึ่ง

เป็นงานหลักของการบริหารวิชาการจึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากและผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรสนับสนุนให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้รวมทั้งการร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารวิชาการ

References

- . (2564). **นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2564**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กมล ฉายาวัฒน์. (2560). **บริหารคนและงานตามหลักการของพระพุทธเจ้า**. กรุงเทพมหานคร: ชบาพลับลิชชิง เวิร์กส.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. ราชกิจจานุเบกษา.
- จักรพันธ์ แก้วพันธ์. (2566). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. **วารสารนวัตกรรมการศึกษา และการวิจัย** 7 (1), 20–35.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2553). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: ชนิภา นาคแก้ว. (2562). การศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. **วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภูเก็ต .
- ชนิสรา ชุมวงศ์. (2564). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2555). **ประมวลสาระชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉันทนิก บุตรศิริ. (2560). **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทกิตติ แก้วกล้า. (2553). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- นุชนภา ศิริรัตน์. (2564). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**. วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- บุญเยี่ยม เริ่มศิลป์. (2559). **ปัญหาการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปณิดา ชบา. (2560). **การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนบ้านฉางพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเกชัน.
- พรหมมน พินทุสมิต. (2560). การปฏิบัติงานการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.
- ไพโรสณฑ์ มะโนยานะ. (2556). คู่มือการใช้รูปแบบเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.แพร่ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนเครือข่ายตลิ่งชัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 . การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วราพร ลินศิริ. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 7 (3), 129–146.
- วัชรภรณ์ คำหล้า. (2565). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์, 8 (2), 104–117.
- วีรวิชัย อารีสวัสดิ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่. วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร . 7 (4), 145–159.
- ศุภานันต์ บุญชิต. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู สำนักงานเขตหลักสี่ สังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สดใส ศรีสวัสดิ์. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารสารรัชต์ภาคย์. 18 (45), 565–601.
- สมยศ นาวิกร. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : ที.เอส.พี.โปรดัก.
- เหมมัส เหลลาแหลม. (2565). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 12 (1), 44–87.
- อธิวัฒน์ พันธุ์รัตน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อมรรัตน์ ดาคม. (2565). การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. Journal of Modern Learning Development. 7 (6), 172–183.
- อาทิตย์ ทิมพ์โคตร. (2566). แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรี. Journal of Modern Learning Development. 8 (3), 250–269.

-
- อำนาจ วัฒนดิถกวิทย์. (2566). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. *วารสารการศึกษานครราชสีมา 2* (2), 59–71.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2560). **บทบาทและการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในประเทศไทยที่คัดสรร**. เข้าถึงเมื่อ 20 ธันวาคม 2567 เข้าถึงได้จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/137-file.pdf>
- Chester, N. M. (2015). **An introduction to school administration: Selected reading**. New York: Macmillan.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). **Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity**. New York: World Developments.
- French, J. R. P., & Raven, B. H. (1968). **The base of social power. Group dynamics: research and theory**. New York.
- Gulick, Luther., & Lyndall, Urwick. (1937). **Paper on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration.
- Krejcie, R. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities: Educational and Psychological Measurement . 30: 607–608.
- Likert, R. (1967). **The human organization: Its management and value**. New York: McGraw–Hill.
- McClelland, David C. (1961). **The Achieving Society**. New York: D. Van Nostrand Company Inc.
- McGregor Douglas. (1960). **The Human Side of Enterprise**. New York.
- Sergiovanni, Thomas J. (1980). **Education Governance and. Administration**. Englewood Cliffs, N.J.
- Swianburg, R.C. (1996). **Management and Leadership for Nurse Management**. Boston: Jones and Bartlett.